

S'vremennyi problemy na rehyonal'noto razvytye: S'brany statyy – Modern problems of regional development: Collection of scientific articles, Vol. 1. 311 – 314 [in Ukrainian].

10. Chernivsk'ka, L.P. (2003). *Motyvatsiia trudovoi diial'nosti v ahrarhij sferi [Motivation of labour activity in the agricultural sphere]*. Kyiv: PARA-PAN [in Ukrainian].

Nataliya Sysolina, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Sergey Nisfoyan, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Motivational Mechanisms at a Modern Enterprise

The necessity of adjusting of social and economic policy of enterprises was grounded in the article. A special attention was paid to motivation of labour which is not only the method of bringing in and supporting highly skilled employees but also is the major condition of a successful organization.

On the basis of generalization of the scientific approaches to the definition of the economic categories «motivation of productive activity», «motivational mechanism», «motivation of labour» and their analysis the authors suggested their vision of motivational mechanism of increase of labour effectiveness.

The chart of organizational and economic mechanism of management of cumulative costs for the support and development of personnel at enterprises was worked out. The chart will influence creation of a favourable environment for the increase of level of input of every employee into the created consumer cost.

motivation of labour, motivation of productive activity, motivational mechanism, human capital, management of personnel, development of personnel

Одержано (Received) 21.04.2017

Прорецензовано (Reviewed) 30.05.2017

..... *Прийнято до друку (Approved) 29.05.2017*

УДК 330.341.1:332.122:338.49

Л.М. Фільштейн, доц., канд. екон. наук

А.Б. Будулатій

В.В. Будулатій

Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

Сучасний стан інноваційної діяльності підприємств, установ, організацій Кіровоградської області та його проблеми

У статті розглянуто стан інноваційної діяльності та досліджено інноваційну активність підприємств, установ, організацій Кіровоградської області. Конкретизовано проблеми інноваційного розвитку підприємств регіону. На основі проведеного аналізу визначено основні напрямки активізації інноваційного розвитку суб'єктів господарювання регіону.

інноваційна діяльність, інноваційна інфраструктура, регіон, конкурентоспроможність, підприємства, сектор економіки

Л.Н. Фильштейн, доц., канд. екон. наук

А.Б. Будулатий

В.В. Будулатий

Центральноукраинский национальный технический университет, г.Кропивницкий, Украина

Современное состояние инновационной деятельности предприятий, учреждений, организаций Кировоградской области и их проблемы

В статье рассмотрено состояние инновационной деятельности, исследована инновационная активность предприятий, учреждений, организаций Кировоградской области. Конкретизированы проблемы инновационного развития предприятий региона. На основе выполненного анализа определены основные направления активизации инновационного развития региона.

инновационная деятельность, инновационная инфраструктура, регион, конкурентоспроможность, предприятия, сектор экономики

© Л.М. Фільштейн, А.Б. Будулатій, В.В. Будулатій, 2017

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки ефективна інноваційна діяльність є передумовою забезпечення конкурентоспроможності як країни, так і окремих суб'єктів господарювання. В умовах нестабільності законодавства, низького інвестиційного рейтингу Кіровоградського регіону, браку фінансово-інвестиційного капіталу та напружених відносин з окремими країнами, існує ризик зниження стабільного економічного росту, ділової активності та інвестиційної діяльності в області. Враховуючи, що розвиток інноваційної діяльності та підвищення інноваційної активності підприємств є інструментом підвищення конкурентоспроможності регіону проблема забезпечення розвитку науково-технічної діяльності та практичного освоєння її результатів в інтересах економічного зростання регіону є пріоритетною, а оскільки інновації є, по суті, чи не єдиним невичерпним джерелом економічного розвитку регіону, то необхідно створити такі умови, що стимулюватимуть інноваційну діяльність і зроблять її привабливою для більшості суб'єктів ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний стан та проблеми інноваційного розвитку України на мікрорівні, питання інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку регіонів, зв'язок інновацій та потенціалу регіонів досліджені та досить ґрунтовно висвітлені у працях відомих учених-економістів, таких як: В. Александрова [1], О. Амоша [8], Г. Андрощук [12], П. Бубенко [8], В. Геєць [5], Б. Данилишин [13], Я. Жаліло [4], В. Семиноженко [8], Л. Федулова [1; 14] та інші.

Незважаючи на те, що інноваційна діяльність є предметом наукового дослідження багатьох учених, аналіз останніх публікацій переконливо свідчить, що питання розвитку та підтримки інноваційної діяльності на рівні регіонів залишаються актуальними, а чимало питань удосконалення організаційно-економічного механізму та активізації інноваційної діяльності й досі залишаються невисвітленими і потребують методичного та практичного вирішення.

Постановка завдання. Метою написання статті є дослідження сучасного стану та проблем розвитку інноваційної діяльності підприємств та організацій регіону, узагальнення отриманої інформації для розробки і впровадження заходів задля якісного реформування й підвищення ефективності економіки регіону, забезпечення її розвитку на інноваційних засадах.

Виклад основного матеріалу. Досвід розвинутих країн свідчить, що вихід з економічної кризи неможливий без активізації інноваційної діяльності і загалом розвитку науки і технологій шляхом створення для учасників інноваційних процесів різного роду преференцій: податкових, митних, кредитних, страхових. В цих країнах все більш усвідомлюється необхідність стимулювання кооперації підприємств, науково-дослідних установ і навчальних закладів.

Саме активізація інноваційної діяльності наукової і виробничої сфер є важливим завданням та умовою становлення економічної незалежності України.

Україна традиційно вважається державою з вагомим науково-технічним потенціалом, визнаними у світі науковими школами, розвинутою системою підготовки та перепідготовки кадрів. Як показують результати досліджень, проведених на основі офіційно оприлюднених Держкомстатом даних, у 2015 р. наукові та науково-технічні роботи в Україні виконувало 978 організацій, з яких 44,3% відносилися до державного сектору економіки, 40,3% – до підприємницького, 15,4% – вищої освіти [6, с. 9], а інноваційною діяльністю в промисловості України займалися 824 підприємства або 17,3% обстежених промислових [6, с. 139].

Враховуючи, що сучасна економіка інноваційного типу базується на науковій, науково-технічній і інноваційній діяльності, відповідно розвиток науково-технічної діяльності та практичне освоєння створених нових продуктів, технологій, матеріалів,

обладнання та іншої наукоємної продукції є пріоритетним в інтересах економічного зростання регіону.

Як показують результати досліджень, проведених на основі офіційно оприлюднених Держкомстатом даних у 2015 році наукові та науково-технічні роботи в області виконували 15 організацій та підприємств [6, с. 39; 8], дві третини яких зосереджено в обласному центрі, решта – у м. Світловодську, Благовіщенському та Кіровоградському районах, з них: у галузі технічних наук – 8, природничих та суспільних, відповідно, 6 та 1 [7].

Загальна кількість працівників організацій, які виконували наукові та науково-технічні роботи, в 2016 році склала 480 осіб, з яких науковий ступінь доктора наук мали 10 осіб (2,1%) та доктора філософії (кандидата наук) – 48 осіб (10%) [8]; (в 2015 році – 441, з яких мали науковий ступінь доктора наук – 1 особа, кандидата наук – 23 особи [6, с. 39].

Загальний обсяг витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт становив у 2016 році 74,6 млн. грн. %) [8]; в 2015 році – 59,3 млн. грн. [6, с. 66]. Основним джерелом фінансування наукових та науково-технічних робіт були власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких профінансовано 89,7% (2015 рік – 85,9%) робіт. Фінансування витрат за рахунок держбюджету становило 7%. Значний обсяг коштів держбюджету (70,5%) був спрямований на виконання прикладних наукових досліджень [7].

В 2015 році було виконано 1949 наукових та науково-технічних робіт, з них зі створення нових видів виробів – 44, в т.ч. 5 – в яких було використано винаходи; техніки – 33; технологій – 84, з яких ресурсозберігаючих – 54; сортів рослин та порід тварин – 1777; методів, терій – 66, іншого – 46 [6, с. 105]. Кількість упроваджених наукових та науково-технічних робіт склала 1871 [6, с. 109]. Впродовж 2015 року до вітчизняного патентного відомства було подано 68 заявок на видачу охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності, у тому числі 9 – на винаходи і 4 – на сорти рослин. У цей же період ними отримано 28 охоронних документів України. Серед отриманих охоронних документів – 2 патенти на винаходи і 2 – на сорти рослин [6, с. 113].

Переважає більшість наукових, науково-дослідних та інноваційних робіт виконуються науковцями вищих навчальних закладів області і лише незначна кількість науковців здійснюють свою професійну діяльність на підприємствах, установах та організаціях, у тому числі і недержавного сектору економіки області. Провідними підприємствами в галузі технічних наук є ПАТ «Науково-виробниче підприємство «Радій», сільськогосподарських – Кіровоградська державна сільськогосподарська дослідна станція Національної академії аграрних наук України. Серед навчальних закладів свій вклад в науку здійснюють Центральноукраїнський національний технічний університет та Центральноукраїнський державний педагогічний університет ім. Володимира Винниченка [7].

З метою виявлення підприємств, які займаються інноваційною діяльністю в Кіровоградському регіоні було обстежено 101 промислове підприємство [6, с. 143]. Проведений моніторинг цих об'єктів дав можливість виявити діючі організації, які займаються інноваційною діяльністю та проаналізувати результати їх діяльності.

За даними Державного статистичного спостереження в 2015 році частка інноваційно активних підприємств Кіровоградської області була вищою за середню в Україні [6, с. 139], проте аналіз діяльності підприємств регіону показав, що інноваційні фактори забезпечення конкурентоспроможності використовуються ними недостатньо. Діючі показники стосовно підприємств, які займалися інноваціями, вказує на тенденцію до зниження їх частки, починаючи із 2000 року (хоча в окремі роки

прослідковувалося деяке зростання), а показник у 2015 році був нижчим, ніж у 2000 та 2002 роках. При цьому слід врахувати, що інновації можуть продукуватися як за рахунок власної інноваційної діяльності, так й за рахунок придбаних патентів і технологій чи на ще нижчому рівні – придбання устаткування і обладнання. Саме на останньому виді інноваційної діяльності акцентують увагу підприємства.

За результатами проведених досліджень та за інформацією Головного управління статистики у Кіровоградській області у 2015 році інноваційною діяльністю в промисловості займалися 25 підприємств області або 24,8% (2014 рік – 49 або 17,3%) обстежених промислових підприємств, що на 49,0% менше, ніж у попередньому. У розрізі видів економічної діяльності слід виділити підприємства переробної промисловості – 22 (28,9%), зокрема з виробництва харчових продуктів – 7 (26,9) та машинобудування – 10 (55,6%) [7].

Один з основних напрямів інноваційної діяльності підприємств області полягав, насамперед, у придбанні машин, обладнання та програмного забезпечення для виробництва нових або значно поліпшених продуктів і послуг. Із метою здійснення нововведень 13 підприємств (12,9%) витрачали кошти саме на придбання; 8 (7,9%) – на впровадження нових технологічних процесів, а 12 (11,9%) – на освоєння виробництва нових видів продукції [6, с. 143].

Серед основних показників, які характеризують інноваційну діяльність, важливе місце займають витрати на інновації. У 2015 році підприємствами на інноваційні роботи було витрачено 127,7 млн. грн. (2014 – 92,9 млн. грн.), у тому числі на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення – 71,6 млн. грн. (56,1% загального обсягу інноваційних витрат), внутрішні науково-дослідні розробки – 51,1 млн. грн. (40%). [6, с. 148]. Найбільша питома вага припадає на придбання машин, обладнання і програмного забезпечення: із 73,2% у 2011 році вона зросла до 89,4% у 2015 році. Частка витрат на власні дослідження і розробки хоча й не виявляє явної тенденції до зниження, але стабільно перебуває на низькому рівні, а у 2015 році знизилась до 14,8% [7]. Як видно з аналізу структури витрат по напрямках інноваційної діяльності, основна увага надається фінансуванню безпосередньо процесів впровадження нововведень, здатних у відносно короткий строк забезпечити окупність вкладених коштів.

При цьому, основним джерелом фінансування інноваційних витрат залишаються власні кошти підприємств (100,0% загального обсягу витрат на інновації) [6, с. 154]. Основний приріст витрат забезпечений за рахунок таких галузей як машинобудування, харчова промисловість, хімічна промисловість і металургія, які мають високу експортну спрямованість виробничої діяльності.

Кількість підприємств, що впроваджували інновації за останні роки мала змінну тенденцію, зокрема – кількість підприємств у 2008 році збільшилась із 30 одиниць до 33 у 2014 році, при цьому, така кількість є меншою ніж у 2012 році (34 одиниці). У 2015 році лише 22 підприємства впроваджували інновації [6, с. 159]. При цьому частка промислових підприємств, що впроваджували інновації в регіоні у 2015 році склала 21,8 (відсотків до загальної кількості обстежених), у тому числі впроваджували інноваційні процеси – 7,9, з них маловідходні, ресурсозберігаючі – 5,0, інноваційні види продукції – 11,9, з них нові для ринку – 2,0, тобто інноваційно активними підприємствами впроваджено 19 нових технологічних процесів (нових або вдосконалених методів обробки та виробництва продукції) (2014 рік – 11); з них 7 – маловідходних та ресурсозберігаючих (2014 – 4) [6, с. 163]. Освоєно виробництво 51 найменування інноваційних видів продукції, з них 39 нових видів техніки (2014 рік – 57), у тому числі нових для ринку – 7 (2014 р. – 1), а для підприємства – 44 (2014 рік –

56), із них: нові види машин, устаткування, прилади, апарати тощо – 39 найменувань, з яких 4 – нові для ринку, а 35 – нові для підприємства [6, с. 165].

Інноваційну продукцію у 2015 році реалізовувало 21 підприємство на суму 354,6 млн. грн. Значна кількість підприємств – 19 (90,5%) реалізовувала продукцію, яка була новою виключно для підприємства; 2 підприємства реалізувало продукцію, що є новою для ринку обсягом 70,4 млн. грн. і 5 підприємств реалізували інноваційну продукцію за межі України [6, с. 109]. Інноваційно активними в реалізації інноваційної продукції були підприємства міст Кіровограда та Світловодська, Голованівського, Кіровоградського та Новоукраїнського районів [7].

Чітку тенденцію до зростання мав показник впровадження нових технологічних процесів протягом 2009-2012 рр. Проте, у 2014 році показник впровадження різко знизився майже вдвічі – впроваджено лише 11 нових технологічних процесів, тоді як у 2013 році було впроваджено 28 одиниць. В 2015 році простежується ріст до 19 упроваджених інноваційних технологічних процесів (нових або вдосконалених методів обробки та виробництва продукції), зокрема: 1 – у добувній промисловості; 17 – у переробній. Із загальної кількості впроваджених інноваційних технологічних процесів сам є маловідходними, ресурсозберігаючими, а два підприємства переробної промисловості упровадили придбані нові технології [7].

Найбільш активно впроваджували інновації: ПАТ "НВП" Радій", ПАТ "Червона Зірка", ПАТ "Гідросила", ПрАТ "Гідросила АПМ", ПАТ "Кіровоградський завод дозуючих автоматів", ТДВ "М'ясокомбінат "Ятрань", ПП "Віктор і К", ТОВ "Градоля", ТОВ "Рапсо-Дія", ТОВ "Елгран", ТОВ "Єврощербін", ТОВ "Коріда-Тех", ПАТ "Кіровоградобленерго", установи виконання покарань управління ДПтС України в області та інші [7].

У 2015 році 21 підприємство реалізувало інноваційну продукцію на 354,6 млн. грн., що становить 2,3% від загального обсягу реалізованої промислової продукції (2014 – 2,9%). Серед цих підприємств 5 (37,4%) реалізували продукцію за межі України. Лише 2 підприємства реалізувало продукцію, що була новою для ринку, а обсяг такої продукції становив 70,4 млн. грн. 19 підприємств (86,0%) реалізувала продукцію, яка була новою виключно для підприємства. Її обсяг склав 284,1 млн. грн. [6, с. 167, 170]. Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової склала 2,32% [7].

У 2013–2014 рр. частка обсягу реалізованої інноваційної продукції визначалася у загальному обсязі реалізованої промислової продукції усіх промислових підприємств. У зв'язку зі змінами в організації та проведенні державного статистичного спостереження щодо інноваційної діяльності промислового підприємства у 2015 році: до кола обстежених підприємств за формою №1-інновація «Обстеження інноваційної діяльності промислового підприємства» включені юридичні особи видів економічної діяльності промисловості з чисельністю працюючих 50 осіб і більше; при розрахунку частки реалізації інноваційної продукції у загальному обсязі продукції в області у 2015 році використовувався лише загальний обсяг реалізації продукції обстежених підприємств за усіма видами їх діяльності; зменшилася кількість обстежених промислових підприємств у 2,8 рази (з 283 од. у 2014 році до 101 од. у 2015 році), що вплинуло на кількість підприємств, які реалізували промислову інноваційну продукцію (у 2014 році - 31 підприємство, у 2015 році - 21) та обсяги реалізації (у 2014 році – 504,4 млн. грн., у 2015 році – 354,6 млн. грн.). Тому порівняння показника за 2015 рік з 2014 роком є некоректним [6, с. 139; 7].

Як зазначають інформаційно-аналітичні матеріали, основні фактори, які стримують розвиток інноваційної діяльності підприємств, насамперед, були вартісні, а саме: нестача власних коштів (80,1% обстежених підприємств). Майже однаково

мірою заважали впроваджувати передові промислові технології такі чинники, як великі витрати на нововведення (55,5 %), недостатня фінансова підтримка держави (53,7 %), високий економічний ризик (41 %), тривалий термін окупності нововведень (38,7 %) [12].

Крім того, розвиток інноваційної діяльності стримували недосконалість законодавчої бази (40,4 %), відсутність попиту на продукції (16% досліджених підприємств)) та кваліфікованого персоналу (20 %), відсутність можливостей для кооперації з іншими підприємствами та науковими організаціями (19,7%), нестача інформації про ринки збуту (17,4%), нестача інформації про нові технології (17,3%). І все ж головною причиною гальмування інноваційного розвитку є нестача власних коштів (83,0%) [12].

Підсумовуючи основні економічні та інноваційні процеси в Кіровоградському регіоні можна стверджувати, що на сучасному етапі розвитку регіон стикається з низкою викликів, що потребують системного вирішення, зокрема:

1. Оскільки регіон є аграрним, особливо актуальними є питання розвитку інноваційних процесів у сфері сільського господарства, зокрема впровадження сучасних технологій та методів господарювання у сільському господарстві, також це стосується суттєвої зміни структури сільськогосподарського виробництва області за рахунок зростання виробництва в рослинництві, яке супроводжується розширенням посівних площ під вирощування ґрунтовиснажувальних культур (соняшнику та ріпака) та супроводжується зниженням якості ґрунтів (падіння родючості та зростання їх ерозії); що може мати негативні наслідки для зернового господарства у контексті зміни кон'юнктури на світових ринках, зміни клімату тощо; зберігаються структурна незбалансованість галузі за рахунок низької частки тваринництва у структурі сільського господарства та структурний дисбаланс в експорті.

2. Промисловість у цілому характеризується невисоким рівнем доданої вартості, яка є своєрідним індикатором структурних зрушень в економіці області та наукоємності виробництва, великою енергоємністю та високим рівнем зносу основних фондів, що значно впливає на конкурентоздатність економіки регіону [9, с. 13].

Машинобудівні підприємства області потребують докорінних змін, які стосуються інноваційних підходів щодо модернізації їх діяльності, виробництва та персоналу, зокрема такі підприємства, як ВАТ «Червона зірка», ЗАТ «Гідросила ГРУП», ВАТ «Кіровоградський завод гідравлічних машин «Сахгідромаш», ВАТ «Завод «Сегмент», ВАТ «Кіровоградський механічний завод», ТОВ «Кіровоградський завод дозуючих автоматів», ТОВ «Ремонтно-механічний завод» (м. Олександрія) та «Гайворонський державний тепловозремонтний завод». З метою підняття іміджу регіону необхідно забезпечити державну підтримку підприємств, які виробляють продукцію стратегічного призначення, наприклад, ЗАТ «Науково-виробниче підприємство «Радій», що виробляє обладнання для атомних електростанцій [15, с. 244].

3. Існує дисбаланс у структурі промислового комплексу регіону: значна сировинна орієнтація промислового виробництва; збереження екстенсивного типу господарювання у добувній промисловості; високий ступінь зношеності основних фондів у реальному секторі виробництва; дисбаланс інвестування у основні фонди промисловості та будівництва; недовикористання потенціалу розвитку будівництва; продукції сільського господарства з переважанням агросировини; низькими є темпи будівництва житла та об'єктів соціальної інфраструктури у сільських районах.

4. Низький рівень кооперації та інтеграції між аграрним та промисловим (машинобудівним) комплексами регіону, є ризик загострення конкуренції між ними за ресурси, інфраструктуру життєзабезпечення, кваліфіковану робочу силу, бюджетні та

інвестиційні ресурси; підприємства машинобудівного комплексу області слабо реагують на потреби аграрного виробництва, переробної та харчової промисловості. Задоволення зростаючого попиту на устаткування та обладнання з боку сільськогосподарських виробників, підприємств переробної та харчової промисловості області відбувається значною мірою за рахунок імпорту.

5. Область відстає у питаннях створення інфраструктури інноваційного розвитку (технопарки, індустріальні парки, еко- та соціополіси тощо), інфраструктури розвитку сільських територій, мережі центрів соціальної адаптації та соціокультурних інновацій.

А оскільки інноваційна інфраструктура в регіоні є недостатньо розвинутою, то вона й не охоплює всіх ланок інноваційного процесу: не підтримується належним чином діяльність винахідників, раціоналізаторів, науковців, що мають завершені науково-технічні розробки; не в повному обсязі використовується освітній та науковий потенціал, насамперед вищих навчальних закладів; не передбачається фінансування проектів на розробку інноваційних технологій; відсутній механізм стимулювання створення інноваційної продукції та розвитку інфраструктури в регіоні тощо. Крім того, на розвиток інноваційної діяльності, як ми уже зазначали раніше, має негативний вплив відсутність державної підтримки та обмеженість власних коштів підприємств.

Враховуючи, що розвиток інноваційної діяльності та підвищення інноваційної активності підприємств є інструментом підвищення конкурентоспроможності регіону, а проблема забезпечення розвитку науково-технічної діяльності та практичного освоєння її результатів в інтересах економічного зростання регіону є пріоритетною, з метою проведення ефективної і цілеспрямованої інноваційної діяльності в області діяла Регіональна програма науково-технічного та інноваційного розвитку Кіровоградської області на 2004-2006 роки та на період до 2015 року [10].

Досвід реалізації цієї програми засвідчив необхідність подальших системних і скоординованих дій обласної державної адміністрації, обласної ради, районних державних адміністрацій та районних рад, наукових установ та вищих навчальних закладів і підприємств, установ та організацій на підтримання сприятливих умов інноваційного розвитку регіону.

Для Кіровоградської області пріоритетним напрямком регіональної політики буде збереження та підтримка з боку органів регіонального управління існуючого стану розвитку інноваційного потенціалу та пошук шляхів удосконалення його використання в майбутньому з урахуванням унікальних особливостей регіону.

Досягнення цієї мети можливе за умов захоплення конкурентної позиції за рахунок принципово нових технологій використання інноваційних ресурсів та надання інноваційних послуг.

Цього можна досягти за допомогою високої компетентності та мобільності наукових кадрів, створення умов, які б стимулювали науково-дослідну діяльність, забезпечення пріоритетного розвитку матеріально-технічної бази, створення винаходів світового рівня та прискорення впровадження результатів у виробництво, посилення та підтримки взаємодії науки з виробництвом, забезпечення доступу до глобальних інформаційних мереж та ресурсів, підтримки фінансової самостійності та інноваційної безпеки регіону.

Ключовим моментом організації управління інноваційними процесами повинно бути:

- перетворення винаходів та технологічних відкриттів у комерціалізований продукт, що продається на внутрішньому і зовнішньому ринках із отриманням прибутку;
- перехід від екстенсивного характеру інноваційних процесів, коли нова продукція освоюється шляхом використання наявних обладнання і технологій, до

інтенсивного створення та освоєння нових видів техніки і якісно вищих технологічних процесів;

– спрямування економіки області на відтворення інтелектуального продукту, що повинно відігравати роль основного фактора зростання поряд із традиційними джерелами – інвестиціями та трудовими ресурсами.

Для реалізації зазначених пріоритетних напрямів інноваційної діяльності необхідно також віднести формування бази даних місцевих наукових розробок, їх комерціалізацію, розроблення на цій основі інноваційних проектів, поширення проектів серед потенційних інвесторів, супровід підготовки та реалізації проектів.

Така політика передбачає створення інноваційної моделі розвитку, яка б забезпечувала формування та розвиток бази інноваційних знань та їх використання з метою зростання валового регіонального продукту, а завдяки цьому – підвищення інноваційного потенціалу регіону. Важливе значення при цьому належить створенню адекватної інфраструктури інноваційного розвитку регіону, зокрема розвиток малого інноваційного бізнесу через стимулювання розвитку діючих та створенню нових форм організації науково-дослідних, матеріально-технічних, науково-виробничих циклів: бізнес центрів, інноваційних бізнес-інкубаторів, венчурних фірм, технопарків на базі провідних навчальних закладів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи основні економічні процеси в Кіровоградському регіоні та результати дослідження стану інноваційного розвитку підприємств області необхідно відмітити незадовільний розвиток інноваційної діяльності у промисловості, а одержані результати свідчать про те, що в умовах нестабільності законодавства, низького інвестиційного рейтингу Кіровоградського регіону, браку фінансово-інвестиційного капіталу та напружених відносин з окремими країнами, взагалі існує ризик зниження ділової активності та інвестиційної діяльності в області.

Цьому сприяє спад платоспроможного попиту на науково-технічну продукцію з боку держави та підприємницького сектору, погіршення якісних характеристик наукових кадрів і матеріально-технічної бази досліджень і ще ряду не менш важливих факторів.

В той же час Кіровоградський регіон має значний потенціал для розвитку інноваційної діяльності за умов проведення ефективної державної та регіональної політики. Проте, незважаючи на високий інноваційний потенціал, інноваційна складова забезпечення економічного розвитку регіону використовується слабо.

Для утворення системи, яка забезпечить ефективний інноваційного розвиток, необхідно розробити інноваційно-інвестиційну стратегію, яка б передбачала ресурсну підтримку суб'єктів господарювання регіону, розвиток яких відбувається в умовах постійного негативного змінювання внутрішніх і зовнішніх чинників.

Таким інноваційно-інвестиційним стратегічним документом може стати нова Регіональна програма науково-технічного та інноваційного розвитку Кіровоградської області на період до 2021 року, в якій інноваційна модель розвитку регіону буде сформованої відповідно до стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності області, Закону України «Про інноваційну діяльність», Закону України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» та із урахуванням Стратегії розвитку Кіровоградської області на період до 2020 року. Реалізація цієї програми повинна забезпечувати підтримку високого рівня інноваційного потенціалу регіону та створення нових передумов для його підвищення.

Крім цього, Державному комітету статистики України та Головному управлінню статистики у Кіровоградській області варто усунути обмеження щодо надання зацікавленим установам (вченим, науковцям) необхідної інформації з питань

інноваційної діяльності підприємств (інформація доступна лише за умови оплати за отримані статистичні послуги (статистичні публікації, статистичну інформацію).

Список літератури

1. Александрова В.П. Прогнозування впливу інноваційних факторів на розвиток економіки України [Електронний ресурс] / В.П. Александрова, М.І. Скрипниченко, Л.І. Федулова // Економіка і прогнозування. – 2007. – № 2. – С. 9–26. – Режим доступу: http://eip.org.ua/docs/EP_07_2_09_uk.pdf
2. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 року, №40-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=40-15>.
3. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 8 вересня 2011 року N 3715-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>
4. Інноваційні підходи до регіонального розвитку в Україні: аналіт. доп. [Електронний ресурс] / С. О. Біла, Я. А. Жаліло, О. В. Шевченко, В. І. Жук [та ін.]; за ред. С. О. Білої. – К.: НІСД, 2011. – 80 с. – Режим доступу: www.niss.gov.ua/content/.../innovation_Bila.indd-bb655.pdf
5. Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь [Електронний ресурс] / за заг. ред. В.М. Гейця та ін.; НАН України. – К., 2015. – 336 с. – Режим доступу: <http://ief.org.ua/docs/nr/4.pdf>
6. Наукова та інноваційна діяльність України, 2015 рік Державна служба статистики України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.cisstat.com/innovation/Ukraine_publication_01.pdf
7. Офіційний сайт Головного управління статистики у Кіровоградській області. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kirstat.kr.ua>; <http://www.kr-rada.gov.ua/zagalna-informatsiya/golovne-upravlinnya-statistiki-u-kirovogradskiy-oblasti/>
8. Перспективи інноваційного розвитку регіонів [Текст]: Монографія / П.Т. Бубенко, В.П. Семиноженко, О.І. Амоша [та ін.] // Інновації: проблеми науки і практики. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006. – 335 с.
9. План заходів на 2018-2020 роки із реалізації Стратегії розвитку Кіровоградської області на період до 2020 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.kr-admin.gov.ua/DPI/Ua/2016/s09_rish03plan.pdf
10. Регіональна програма науково-технічного та інноваційного розвитку Кіровоградської області на 2004-2006 роки та на період до 2015 року» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://library.kr.ua/oda/11062075230.html>
11. Регіональні проблеми науково-технічного розвитку України [Текст] / за наук. ред. Б.М.Данилишина. – К.: Рада по вивченню продуктивних сил України, 1998. – 180 с.
12. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів [Електронний ресурс] / Авт. упоряд. Г.О. Андросук, І.Б. Жилияєв, Б.Г. Чижевський, М.М. Шевченко. – К.: Парламентське вид-во, 2009. – 632 с. – Режим доступу: kno.rada.gov.ua/komosviti/doccatalog/document?id=48719
13. Стратегія розвитку Кіровоградської області на період до 2020 рок» [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://ekonomika.kr-admin.gov.ua/files/strategy_2020.pdf
14. Регіональні інноваційні системи України: стан формування та розвитку в умовах інтеграційних процесів: монографія [Текст] / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л.І. Федулової ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». – К., 2013. – 724 с.
15. Фільштейн Л.М. Стан розвитку та особливості функціонування інноваційної інфраструктури в Кіровоградському регіоні [Текст] / Л.М. Фільштейн, В.В. Будулатій, А.І. Бережньова // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки, вип. 30. – Кропивницький: КНТУ. – 2016. – С.238–248.

Refernces

1. Aleksandrova, V.P., Skrypnychenko, M.I. & Fedulova, L.I. (2007). Prohnozuvannia vplyvu innovatsijnykh faktoriv na rozvytok ekonomiky Ukrainy [The prediction of the Innovative Factors influence on the Ukrainian Economy Development]. *Ekonomika i prohnozuvannia – Economics and Forecasting*, 1, 9-26. Retrieved from http://eip.org.ua/docs/EP_07_2_09_uk.pdf [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy «Pro innovatsijnu diial'nist» zatverdzhenyj 4 lypnia 2002 roku za N 40-IV [The Law of Ukraine "On Innovation Activity" approved on July 4, 2002, N 40-IV]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=40-15> [in Ukrainian].

3. Zakon Ukrainy «Pro priorityetni napriamy innovatsijnoi diial'nosti v Ukraini», 8 veresnia 2011 roku N 3715-VI [The Law of Ukraine "On Priority Areas of Innovation Activity in Ukraine", September 8, 2011 N 3715-VI]. (n.d.). *zakon3.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3715-17> [in Ukrainian].
4. Bila, S.O., Zhalilo Ya.A., Shevchenko O.V., Zhuk V.I. (et.al.) (2011). Innovative approaches to the regional development in Ukraine: analytical report. S.O. Biloi (Ed.). *niss.gov.ua* Retrieved from www.niss.gov.ua/content/.../innovation_Bila.indd-bb655.pdf [in Ukrainian].
5. Hejts, V.M. (Eds.). (2015). *Innovative Ukraine 2020: National Report*. Kyiv: NAN Ukrainy. *ief.org.ua*. Retrieved from <http://ief.org.ua/docs/nr/4.pdf> [in Ukrainian].
6. Naukova ta innovatsijna diial'nist' Ukrainy, 2015 rik Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [Scientific and innovation activity of Ukraine, 2015, State Statistics Service of Ukraine]. *www.cisstat.com*. Retrieved from http://www.cisstat.com/innovation/Ukraine_publication_01.pdf [in Ukrainian].
7. Ofitsijnyj sajt Holovnoho upravlinnia statystyky u Kirovohrads'kij oblasti [Official website of the main administration of statistics in Kirovohrad region]. *kirstat.kr.ua*. Retrieved from <http://www.kirstat.kr.ua> [in Ukrainian].
8. Bubenko, P.T., Semynozhenko, V.P., Amosha, O.I. & «et. al.» (2006). Perspektyvy innovatsijnoho rozvytku rehioniv [Prospects of innovative development of regions]. *Innovatsii: problemy nauky i praktyky – Innovations: problems of science and practice*. Kharkiv: VD «INZhEK» [in Ukrainian].
9. Plan zakhodiv na 2018-2020 roky iz realizatsii Stratehii rozvytku Kirovohrads'koi oblasti na period do 2020 roku [The plan of measures for 2018-2020 on the implementation of the Development Strategy of Kirovohrad region for the period up to 2020.]. *www.kr-admin.gov.ua*. Retrieved from http://www.kr-admin.gov.ua/DPI/Ua/2016/s09_rish03plan.pdf [in Ukrainian].
10. Rehional'na prohrama naukovo-tekhnichnoho ta innovatsijnoho rozvytku Kirovohrads'koi oblasti na 2004-2006 roky ta na period do 2015 roku» [Regional Program of the scientific, technical and innovative development of Kirovograd region for 2004-2006 and for the period up to 2015]. *library.kr.ua*. Retrieved from <http://library.kr.ua/oda/11062075230.html> [in Ukrainian].
11. Danylyshyna, B.M. (Eds.) (1998). *Regional problems of scientific and technological development of Ukraine*. Kyiv: Rada po vuvchenniu produktyvnykh syl Ukrainy.
12. Androschuk, H.O., Zhyliayev, I.B., Chyzhevs'kyj, B.H., & Shevchenko, M.M. (2009). *Stratehiia innovatsijnoho rozvytku Ukrainy na 2010–2020 roky v umovakh hlobalizatsijnykh vyklykiv* [The strategy of innovative development of Ukraine for 2010-2020 in Conditions of Global Challenges]. Kyiv: Parlaments'ke vyd-vo [in Ukrainian].
13. Stratehii rozvytku Kirovohrads'koi oblasti na period do 2020 roku [The strategies of Kirovograd region development for the period till 2020]. *ekonomika.kr-admin.gov.ua*. Retrieved from http://ekonomika.kr-admin.gov.ua/files/strategy_2020.pdf [in Ukrainian].
14. Fedulovoi, L.I. (Eds.). (2013). *Regional Innovation Systems of Ukraine: the state of formation and development in conditions of integration processes: a monograph*. Kyiv: NAN Ukrainy. DU «In-t ekon. ta prohozuv.
15. Fil'shtejn, L.M., Budulatiy, V.V. & Berezhn'ova, A.I. (2016). Stan rozvytku ta osoblyvosti funkcionuvannia innovatsijnoi infrastruktury v Kirovohrads'komu rehioni [State of Development and Peculiarities of Innovative Infrastructure Functioning in Kirovohrad Region]. *Naukovi pratsi Kirovohrads'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky – The Collection of Scientific Works of Kirovohrad National Technical University. Economic Sciences, 30, 238-248* [in Ukrainian].

Ludmyla Filstein, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Asiy Budulatiy

Vladyslava Budulatiy

Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

The Current State of Innovation Activity of Enterprises, Institutions, Organizations of Kirovohrad Region and Their Problems

The objective of the article is to study the current state and problems of the innovation activity of enterprises and organizations in the region, to generalize the received information for the development and implementation of measures for qualitative reform and increase of the region's economy efficiency, ensuring of its development on an innovative basis.

Summarizing the main economic processes in Kirovograd region and the results of the survey of innovation development of region enterprises state, it is necessary to note the unsatisfactory development of industry innovation activity, the results indicate that in the conditions of legislation instability, low investment rating of Kirovograd region, lack of financial and investment fund and tense relations with individual countries, there is a risk of lowering business investment activity in the region.

This is facilitated by the decline in solvent demand for scientific technical products by the state and the business sector, the deterioration of scientific personnel qualitative characteristics and the material technical base of the research and a number of equally important factors.

At the same time, Kirovograd region has significant potential for the innovation activity development under conditions of effective state and regional policy. However, despite the high innovation potential, the innovative component of the economic development of the region is poorly used.

In order to create a system that will ensure effective innovation development, it is necessary to develop an innovation-investment strategy that would provide resource support for the subjects of the region's economic activity, the development of which takes place under conditions of constant negative change of internal and external factors.

innovation activity, enterprises and organizations, region, innovation potential, industrial complex, agrarian sector, products, economic processes

Одержано (Received) 21.12.2016

Прорецензовано (Reviewed) 25.05.2017
Прийнято до друку (Approved) 29.05.2017